

فصلنامه علوم محیطی، دوره هجدهم، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۹

۹۵-۱۱۰

امکان سنجی توسعه اکوتوریسم در منطقه اورامانات با تأکید بر بخش باینگان

ناصر رضائی^{۱*}، محمد رئوف حیدری فر^۲، خه بات درفشی^۱ و نسرين قیطولی^۲
^۱ گروه میراث طبیعی، پژوهشکده گردشگری، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، تهران، ایران
^۲ گروه جغرافیای سیاسی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۲۵

رضائی، ن.، م.ر. حیدری فر. خ. درفشی و ن. قیطولی. ۱۳۹۹. امکان سنجی توسعه اکوتوریسم در منطقه اورامانات با تأکید بر بخش باینگان. فصلنامه علوم محیطی. ۱۸(۲): ۹۵-۱۱۰.

سابقه و هدف: برنامه‌ریزان و سیاستگذاران، از گسترش فعالیت‌های گردشگری به‌عنوان رکن اصلی توسعه پایدار روستایی یاد می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف امکان‌سنجی توسعه اکوتوریسم در منطقه اورامانات با تأکید بر بخش باینگان و با این سؤال اصلی که جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی و امکانات موجود در منطقه باینگان برای توسعه گردشگری کدامند؟ انجام شده است. با توجه به جاذبه‌های فراوان گردشگری در منطقه اورامانات و بویژه بخش باینگان و دارا بودن روستاهای متنوع و جذاب، می‌توان با گسترش گردشگری روستایی به‌عنوان یک راهبرد جدید در زمینه توسعه روستایی، زمینه‌ساز ایجاد فرصت‌های جدیدی در منطقه‌های روستایی از قبیل اشتغال، کاهش مهاجرت و ... شد و منطقه‌های روستایی را شکوفا و از حالت انزوا و محرومیت خارج کرد.

مواد و روش‌ها: روش‌شناسی پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت، توصیفی - تحلیلی (همبستگی) بوده؛ شیوه گردآوری داده‌ها، اسنادی - پیمایشی و از نظر هدف، کاربردی می‌باشد و شیوه تجزیه و تحلیل، کمی - کیفی است. جامعه آماری، شامل خانواده‌های ساکن در بخش باینگان و گردشگرانی بود که در بازه زمانی فروردین تا مردادماه ۱۳۹۷ به این منطقه آمده بودند. نمونه آماری با توجه به مشخص نبودن تعداد دقیق جامعه، با استفاده از جدول مورگان، ۴۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبی (متناسب با حجم) انتخاب شد. ابزار پژوهش دو پرسشنامه محقق ساخته است که یک پرسشنامه ویژه مردم محلی و دیگری ویژه گردشگران طراحی شد. برای گردآوری داده‌ها از روش پیمایش (روش زمینه‌یابی با هدف‌های توصیفی و اکتشافی) استفاده شد و با پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز گردآوری و با تجزیه و تحلیل این اطلاعات به سؤال‌های تحقیق پاسخ داده شد. در بخش توصیفی از جدول فراوانی و درصد فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی از آزمون اسمیرونف برای تعیین نرمال بودن توزیع متغیرها و آزمون تی تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه استفاده و به‌منظور انجام تمام تحلیل‌های آماری از بسته آماری SPSS نسخه ۲۳ استفاده شده است.

نتایج و بحث: با توجه به آزمون K-S مشخص شد که تمام توزیع‌ها از لحاظ آماری نرمال است و نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای مربوط به فرضیه‌های تحقیق، نشان داد که بخش باینگان به‌طور معنی‌داری دارای جاذبه‌های طبیعی و جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی است. وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت نامناسب قرار دارد. پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت مناسب قرار دارد. گسترش گردشگری در بخش باینگان، آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی مثبتی به دنبال خواهد داشت. در انتها ۹ عامل به‌عنوان موانع توسعه گردشگری در بخش باینگان شناسایی شد که از بین این موانع، «کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران منطقه» مهمترین مانع بود.

*Corresponding Author. Email Address: n.rezaei@richt.ir

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این پژوهش، جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی - اجتماعی، مهمترین پتانسیل‌های توسعه گردشگری در بخش باینگان هستند که پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری استان در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه گردشگری منطقه به این پتانسیل‌ها توجه نمایند و برنامه‌های خود را بر مبنای اکوتوریسم و گردشگری فرهنگی - اجتماعی قرار دهند و جهت توسعه گردشگری در منطقه مطالعاتی، اقدام به بهبود وضعیت امکانات و خدمات گردشگری ضروری نمایند. کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران منطقه، به‌عنوان مهمترین مانع توسعه گردشگری در بخش باینگان مطرح است که پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری منطقه با جذب سرمایه‌های دولتی و بخش خصوصی، هتل‌ها و اقامتگاه‌های مدرن و استاندارد برای اسکان درخور و شایسته گردشگران تاسیس نمایند.

واژه‌های کلیدی: امکان‌سنجی، توسعه اکوتوریسم، بخش باینگان اورامانات.

مقدمه

طبیعت‌گرا بر جاذبه‌های طبیعی و محیطی است. در این بین منطقه‌های روستایی پتانسیل قابل توجهی برای توسعه این نوع گردشگری را داشته و توسعه این نوع از گردشگری می‌تواند در حفظ جوامع روستایی نقش مهمی ایفا کند. کمبود امکانات اولیه معیشتی در منطقه‌های روستایی، بویژه در کشورهای توسعه نیافته، منجر به مهاجرت نیروی انسانی بومی این منطقه‌ها به شهرهای مختلف شده که این امر افزون بر ایجاد برخی مشکل‌های اجتماعی در شهرها، سبب خالی شدن روستاها از سکنه و تخریب بافت سنتی آن و به فراموشی سپرده شدن هنر، صنایع دستی و دیگر ویژگی‌های فرهنگی منحصر به فرد روستاها می‌شود (Safari, 2009).

گردشگری (به‌طور عام) از مهمترین عامل‌های عمران ناحیه‌ای است، فعالیتی ارزآور و متعادل‌کننده که موجب توسعه اقتصادی و اجتماعی در سطح منطقه‌ای شده و توزیع عادلانه درآمد و همچنین سطح اشتغال را به‌دنبال دارد (Shakouei, 1996). از طرفی گردشگری روستایی (به‌طور خاص) می‌تواند سبب اشتغال، افزایش درآمد و در نهایت رفاه و بهبود وضعیت معیشتی مردم شود. پویایی اقتصاد روستایی از طریق انواع فعالیت‌های مربوط به همه بخش‌های اقتصادی، امری الزامی است (Motiei Langroudi, 2003). زمانی که شرایط ملی و بین‌المللی اجازه گسترش و توسعه گردشگری بین‌المللی را ندهد، توسعه داخلی بویژه در منطقه‌های توسعه نیافته و محروم می‌تواند نقش مهمی در توسعه این منطقه‌ها داشته باشد (Jamepoor, 2000). مهمترین و اصلی‌ترین جاذبه گردشگری روستایی، به‌طور سنتی خود روستا است. در سال‌های اخیر، کیفیت بهتر و استانداردهای بالاتر خدمات و راحت‌طلبی جایگزین عقاید و انتظارات اولیه درباره گردشگری

واژه گردشگری به‌معنای مسافرت کردن، جابجایی و حرکت به‌سوی هدف‌های مختلف است که احساس گردش و مداری بودن گردشگر را می‌رساند؛ چون فرد به جایی باز می‌گردد که از آنجا حرکت کرده است. از طرفی گردشگری عبارت است از صنعتی شکوفا که قادر به ایجاد اشتغال بوده، اقتصادهای محلی را بارور ساخته و سطح زندگانی را بالاتر می‌برد (Maghsoudi, 2008).

یکی از اصطلاحات رایج امروزی گردشگری، اکوتوریسم است. اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی حرکتی همگراست تا به نیاز انسان‌ها جهت دستیابی به فرصت‌ها و موقعیت‌هایی که بتوانند در کنار طبیعت همگام و سازگار با آن به سیر و سفر بپردازند، پاسخ دهد. این فعالیت با توجه به ملاحظات اکولوژیکی در جهت سازگاری با ابعاد اکولوژیکی محیط زیست انجام می‌پذیرد (Ghazani *et al.*, 2016; Ghazani *et al.*, 2018). در گردشگری طبیعت، گردشگران با هدف بهره‌گیری از زیبایی‌های طبیعی و جلوه‌های حیرت‌انگیز خلقت سفر می‌کنند. مفهوم اکوتوریسم در دهه ۱۹۸۰ با هدف نظارت بر گردشگری و اثرهای مخرب روی منطقه‌های طبیعی توسعه یافت (Sharif Zadeh and Moradne-*jadi*, 2002). با رشد صنعت گردشگری آمار تقاضا برای طبیعت‌گردی و شاخه‌های مرتبط با آن نظیر گردشگری روستایی و اکوتوریسم نیز افزایش یافته است.

در اکوتوریسم به نظر Valentine (1992) از فضاهای طبیعی و دست‌نخورده به‌منظور تماشای مناظر، چشم‌اندازها، گیاهان و جانوران بازدید می‌شود. تأکید گردشگری

ارزیابی IFE و EFE در مطالعه بخش سامان - شهرستان شهرکرد، به این نتیجه رسیدند که در ماتریس ارزیابی داخلی و خارجی IE، راهبردهای تدافعی به عنوان راهبردهای اجرا شدنی در این بخش مطرح هستند. Afshari Azad *et al.* (2014)، برنامه‌ریزی اصولی و مناسب و شناسایی مزیت‌ها و محدودیت‌های گردشگری روستایی را برای ایفای نقشی موثر در توسعه منطقه‌های روستایی و اشتغال‌زایی معرفی نموده‌اند. Aazami *et al.* (2015)، به این نتیجه رسیدند که از میان استراتژی‌های چهارگانه برای توسعه گردشگری روستای نوره از نظر دو گروه جامعه آماری، استراتژی‌های رقابتی مناسب‌ترین استراتژی می‌باشند. Norouzifard and Khorasani (2016)، معتقدند راهبردهای تهیه و اجرای برنامه‌های توسعه گردشگری با استفاده از اعتبارات دولتی، بهره‌گیری از مزیت‌های رقابتی منطقه برای جذب گردشگر، تهیه بسته‌های تسهیلاتی تشویقی برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای توسعه امکانات و تسهیلات گردشگری در منطقه و برنامه‌ریزی برای جذب گردشگران بر اساس اوقات فراغت به وجود آمده در جوامع شهری، به ترتیب مهمترین راهبردهای منتخب برای اجرا در جهت توسعه گردشگری در روستای شیوند هستند. Shalchian Rabee (2016)، منطقه آزاد قشم را برخوردار از منابع سرشار طبیعی، جاذبه‌های گردشگری، موقعیت راهبردی و سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی دانسته که از ظرفیت‌های لازم برای رسیدن به توسعه پایدار و توسعه گردشگری برخوردار است. Karami *et al.* (2016)، بر این مورد تأکید دارد که با توجه به توانمندی‌های بی‌بدیل منطقه‌های روستایی کشور از نظر میراث فرهنگی و جاذبه‌های محیط زیستی می‌توان جایگاه صنعت گردشگری را در برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور ارتقا داد. Vosough Lang *et al.* (2017)، به این نتیجه رسیدند که بهترین راهبرد توسعه منطقه‌ای گیلان، راهبرد اقتضایی - تنوعی است. سه استراتژی برتر شامل: ۱. توسعه و تنوع بخشی به کشاورزی، گردشگری و دادن خدمات منطقه‌ای، ۲. برنامه‌ریزی توسعه فضایی مبنی بر طرح آمایش استان و ۳. گسترش صنایع تخصصی با قابلیت بازاریابی ملی و منطقه‌ای خزر، برای گسترش منطقه‌ای گیلان پیشنهاد می‌شود.

روستایی شده است و ایجاد فعالیت‌های گوناگون، افرادی را که به تعطیلات می‌روند در طول مدت اقامت سرگرم و فعال نگه می‌دارد (Eimani, 2009). گسترش طبیعت‌گردی از میانه سده بیستم آغاز می‌شود. این حرکت که خود نتیجه پیشرفت علوم زمین است کمتر مورد پژوهش قرار گرفته بود؛ تا اینکه در دهه نود میلادی تحقیق‌های روش‌مندی در این زمینه انجام شد. Sharply (1997)، تأکید دارند که تنوع اقتصاد محلی، ایجاد فرصت‌هایی برای فعالیت‌های چندگانه و جلوگیری از رکود موقت مزایای گردشگری است. Reide *et al.* (2001)، تنها راه رشد و توسعه منطقه‌های روستایی را در حال حاضر توسعه گردشگری در این منطقه‌ها می‌دانند. Holland *et al.* (2003)، برنامه‌ها، چالش‌ها و آثار گردشگری در منطقه‌های روستایی اوگاندا و جمهوری چک اسلواکی را با متنوع‌سازی تولیدات و گسترش منافع برای روستاها بیان کرده‌اند. Hall and Mitchell (2005)، معتقدند افزایش میزان آموزش نیروی انسانی، آموزش فعالیت‌های بازاریابی و همچنین فعالیت‌های اجتماعی از عامل‌های موثر در مورد افزایش سود بیشتر سازمان‌های گردشگری هستند. Kobayashi and Abdullaev (2011)، با استفاده از مدل SWOT در هوکایدو ژاپن و بهره‌گیری از ابعاد توسعه پایدار و بررسی قوت‌های درون سازمانی و حمایت سیاست‌گذاران برون سازمانی به عنوان فرصت‌های منطقه، به رفع مشکل‌های اقتصادی روستای هوکایدو پرداخته‌اند. Dades *et al.* (2016)، بر این نکته تأکید دارند که وجود منابع مالی می‌تواند موجبات توسعه گردشگری محلی را فراهم آورد و توسعه گردشگری محلی با خود، مزایا و منابع اقتصادی، اجتماعی و محیطی را به همراه می‌آورد. Rahmani *et al.* (2010)، معتقدند نواحی روستایی دهستان آبگرم بخش سرعین در استان اردبیل جاذبه‌های ناشناخته زیادی دارند اما از امکانات تفریحی و رفاهی اندکی برخوردار هستند. Motie Langroudi and Nosrati (2010) به این نتیجه رسیدند که بین جاذبه‌های گردشگری در بخش کرگانرود رابطه معناداری وجود دارد اما بین جاذبه‌های فرهنگی و اجتماعی و امکان توسعه گردشگری در این بخش رابطه معناداری وجود ندارد. Akbari Samani *et al.* (2011)، با استفاده از ماتریس

کرمانشاه واقع شده است. از شمال به نوسود و حومه پاره، از جنوب به جوانرود و از غرب به کشور عراق محدود می‌گردد (شکل ۱). قسمت زیادی از خاک این بخش را ارتفاعات فراگرفته که شامل ماکووان، گزن، اوت، بلهس، زردوئی، کله خانی، راگا و گرمزناپ است. این بخش آب و هوای نیمه مرطوب دارد. مهم‌ترین رودهای آن سیروان، زیمکان (۱۶۰ کیلومتر)، لیلَه (۷۳ کیلومتر)، چم مَرّه خیل (۳۰ کیلومتر)، آب سفید برگ، آب خلیفه، آب لَرَن، دودان و باینگان هستند. بخش باینگان شامل دو دهستان به نام‌های شیوسر و ماکووان است. طبیعت زیبای منطقه باینگان با صفا و صمیمیت مردم درآمیخته و فضایی دلنواز و دلنشین را فراهم آورده است. از جمله نقاط دیدنی باینگان می‌توان از کنده‌کاری میگوره در دل کوه یا غار حسین نام برد که توسط شخصی به همین نام ساخته شده است (Paveh Press Portal, 2018).

روش پژوهش

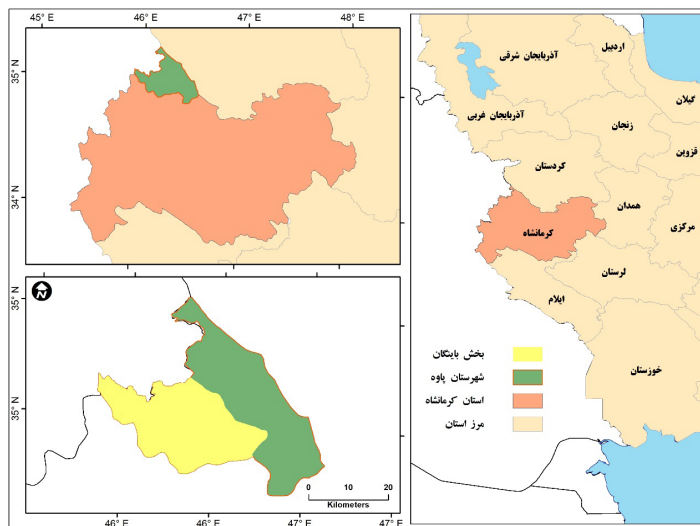
روش‌شناسی پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت، توصیفی - تحلیلی (همبستگی) بوده است؛ شیوه گردآوری داده‌ها، اسنادی - پیمایشی و از نظر هدف، کاربردی می‌باشد؛ شیوه تجزیه و تحلیل، کمی - کیفی است. جامعه آماری، شامل خانواده‌های ساکن در بخش باینگان و گردشگرانی بود که در بازه زمانی فروردین تا مردادماه ۱۳۹۷ به این منطقه آمده بودند. نمونه آماری با توجه به مشخص نبودن تعداد دقیق جامعه، با استفاده از جدول مورگان، ۴۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبی (متناسب با حجم) انتخاب شد. ابزار پژوهش نیز دو پرسشنامه محقق ساخته است که یک پرسشنامه ویژه مردم محلی و دیگری ویژه گردشگران طراحی شد که هر دو شامل دو بخش اطلاعات جمعیت شناختی و بخش امکان‌سنجی توسعه اکوتوریسم بودند. از روش پیمایش (روش زمینه‌یابی با هدف‌های توصیفی و اکتشافی) برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. ابتدا با توجه به اطلاعات ثانوی موجود در کلیه مراکز، سازمان‌های مربوطه، اینترنت، کتب و نشریات، چگونگی وضعیت موضوع تحقیق و زیرشاخه‌های آن در جامعه مورد استخراج بررسی و سپس به توصیف آن پرداخته شد. با استفاده از پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز گردآوری و با تحلیل این اطلاعات به سؤال‌های تحقیق پاسخ داده شد.

روستاها به‌عنوان حلقه آغازین زنجیره سکونت‌گاهی در ارتباط مستقیم با طبیعت قرار دارند و حدود هفتاد درصد از عرصه‌های طبیعی کشور در اختیار روستاییان است، بنابراین می‌توان به اهمیت منطقه‌های روستایی در بهره‌برداری از فعالیت‌های گردشگری پی برد (Karimpanah, 2005). به‌عبارت دیگر، گردشگری روستایی حکم دارویی مشترک برای مشکل‌های اقتصادی - اجتماعی جوامع روستایی محسوب می‌شود (Sanaei, 2007). منطقه اورامان یکی از این منطقه‌ها است و باینگان با داشتن جاذبه‌های طبیعی - اکوتوریستی، فرهنگی و تاریخی دارای قدرت جذب گردشگر در فصل‌های مختلف سال است که می‌تواند نقش عمده‌ای در اقتصاد منطقه و توانمندسازی مردم محلی داشته باشد. پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که چه پتانسیل‌های گردشگری برای توسعه اکوتوریسم در منطقه باینگان وجود دارد؟ بنابراین پژوهش حاضر با هدف امکان‌سنجی توسعه گردشگری منطقه باینگان با تاکید بر جاذبه‌های طبیعی انجام گرفت. برای رسیدن به این هدف، پنج فرضیه شامل مهم‌ترین پتانسیل‌های توسعه گردشگری، وضعیت نامناسب امکانات و خدمات موجود گردشگری، پذیرش و استقبال مناسب گردشگران از سوی مردم بومی، وجود آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی و مهم‌ترین مانع توسعه گردشگری در بخش باینگان طرح شده است. در این راستا، شناسایی و معرفی توان‌های نهفته و بالفعل گردشگری در منطقه اورامان به‌عنوان منطقه‌ای گردشگرپذیر، بررسی وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان، شناسایی میزان پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی آنجا، شناسایی آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی در صورت توسعه گردشگری در بخش باینگان و شناسایی مسأله‌ها و مشکل‌های توسعه گردشگری در منطقه اورامان و بخش باینگان در قالب هدف‌های اختصاصی مورد تحقیق و بررسی قرار گرفت.

مواد و روش‌ها

معرفی منطقه مطالعاتی

باینگان یا باینگان، بخش و شهری از توابع شهرستان پاره در استان کرمانشاه می‌باشد که در ۱۲۰ کیلومتری شمال غربی

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی بخش باینگان شهرستان پوه در استان کرمانشاه و کشور ایران
 Fig. 1- Geographical location of Bayangan District of Poveh City in Kermanshah Province and Iran

استنباطی به منظور تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه‌ها آورده شده است.

یافته‌های توصیفی

فراوانی و درصد توزیع فراوانی نمونه‌های پژوهش بر اساس جنسیت، سن، مقطع تحصیلی، شغل و درآمد در جدول ۱ آورده شده است. توزیع فراوانی و درصد فراوانی، نمونه‌های تحقیق را بر اساس جنسیت نشان می‌دهد که ۴۴ درصد از نمونه زن و ۵۴ درصد مرد هستند. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس سن نشان می‌دهد که بیشترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با درصد فراوانی ۲۷/۵ است. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس مقطع تحصیلی نشان می‌دهد که بیشترین تعداد نمونه افراد با تحصیلات لیسانس (۳۵/۵٪) هستند. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس شغل نشان می‌دهد که شغل ۳۲/۷۵ درصد از نمونه دولتی و ۳۶/۲۵ درصد آزاد است. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس درآمد ماهانه نشان می‌دهد که درآمد ماهانه ۲۴/۵ درصد از نمونه یک و نیم تا دو میلیون تومان در ماه است. با توجه به نتایج جدول ۲ مشاهده می‌شود که از بین تمام متغیرهای تحقیق، بالاترین میانگین مربوط به جاذبه‌های طبیعی با میانگین $۹۳/۳ \pm ۴۳/۰$ است.

برای تعیین روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها، پرسشنامه‌های تحقیق بین ۱۱ نفر از اساتید و متخصصان امر برای بیان نظرها در زمینه‌های انشاء و تعداد سؤال‌ها، هماهنگی گزینه‌ها با سؤال‌ها، هماهنگی سؤال‌ها باهدف‌های تحقیق، حذف یا اضافه کردن سؤال‌ها و دیگر موارد توزیع شد. برای محاسبه پایایی ابزار اندازه‌گیری، ۳۰ پرسشنامه توزیع و گردآوری گردید و سپس با استفاده از روش آلفای کرونباخ پایایی محاسبه گردید که میزان آلفای کرونباخ متغیرها (بالاتر از ۰/۷)، نشان از پایایی مناسب ابزار اندازه‌گیری است. برای تحلیل داده‌های به‌دست آمده برای دستیابی به نتایجی منطقی و صحیح که بتواند راهگشای هدف‌های پژوهش حاضر باشد و همچنین تجزیه و تحلیل سؤال‌های تحقیق، با توجه به نوع داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی از جدول فراوانی و درصد فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی از آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع متغیرها و آزمون تی تک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه استفاده شد. به منظور انجام تمام تحلیل‌های آماری از بسته آماری SPSS نسخه ۲۳ استفاده شده است.

نتایج و بحث

یافته‌های پژوهش در دو بخش آمار توصیفی برای توصیف متغیرهای مربوط به ویژگی‌های فردی پاسخگویان و آمار

جدول ۱- توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس جنسیت، سن، مقطع تحصیلی، شغل و درآمد
Table 1. Frequency and percentage distribution of the research samples based on gender, age, education, job, and income

درصد فراوانی Frequency percentage	فراوانی Frequency	مقطع تحصیلی Education	درصد فراوانی Frequency percentage	فراوانی Frequency	سن Age (year)
33.5	134	دیپلم Diploma	15.75	63	۱۸ تا ۳۰ سال 18-30
14.25	57	فوق دیپلم Associate	27.5	110	۳۰ تا ۴۰ سال 30-40
35.5	142	لیسانس Bachelor	26	104	۴۰ تا ۵۰ سال 40-50
13	52	فوق لیسانس Master	25	100	۵۰ تا ۶۰ سال 50-60
3.3	15	دکتری Doctoral	5.75	23	بالای ۶۰ سال Over 60
100	400	مجموع Sum	100	400	مجموع Sum
درصد فراوانی Frequency percentage	فراوانی Frequency	شغل Job	درصد فراوانی Frequency percentage	فراوانی Frequency	جنسیت Gender
32.75	131	دولتی Governmental	44	176	زن Female
36.25	145	آزاد Self-employment	54	216	مرد Male
31	124	بیکار یا خانه‌دار Unemployed	2	8	بدون پاسخ No answer
100	400	مجموع Sum	100	400	مجموع Sum
درصد فراوانی Frequency percentage	فراوانی Frequency	درآمد ماهانه Monthly income			
19.7	79	کمتر از یک میلیون تومان Less than one million Tomans			
27	108	یک تا یک و نیم میلیون تومان 1-1.5 million Tomans			
24.5	98	یک و نیم تا دو میلیون تومان 1.5-2 million Tomans			
20.3	81	دو تا دو و نیم میلیون تومان 2-2.5 million Tomans			
5.5	34	بیش از دو و نیم میلیون تومان More than 2.5 million Tomans			
100	400	مجموع Sum			

بخش باینگان کدامند؟

با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی سؤال استفاده شد. نتایج در جدول ۴ نشان داده شده است که در آن بخش باینگان به‌طور معنی‌داری دارای جاذبه‌های طبیعی ($t=19.23, p=0.01$) و جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی ($t=12.96, p=0.01$) است.

سؤال دوم: وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان چگونه است؟

یافته‌های استنباطی

برای بررسی طبیعی بودن توزیع متغیرهای تحقیق از آزمون کلموگروف اسمیرونف (K-S) استفاده شد. همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تمام توزیع‌ها از لحاظ آماری نرمال می‌باشند ($P \geq 0.05$).

آزمون سؤال‌های پژوهش

سؤال اول: جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی اجتماعی و گردشگری

جدول ۲- آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق
Table 2. Descriptive statistics of the research variables

انحراف استاندارد Standard Deviation	میانگین Mean	آماره	متغیر
		Statistic	Variable
0.43	3.93		جاذبه‌های طبیعی Natural attractions
0.54	3.75		جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی Cultural-Social attractions
1.34	2.1		وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری Current situation of tourism facilities and services
0.65	3.56		آثار اقتصادی Economic impacts
0.83	3.39		آثار محیطی Environmental impacts
0.76	3.72		آثار اجتماعی و فرهنگی Social and cultural impacts

جدول ۳- آماره‌های آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای نرمال بودن توزیع داده‌ها
Table 3. Statistics of Kolmogorov - Smirnov test for normality distribution of data

توزیع Distribution	آماره‌ها Statistics		متغیرهای پژوهش Research variables
	p	z	
طبیعی Normal	0.79	0.19	جاذبه‌های طبیعی Natural attractions
طبیعی Normal	0.09	1.26	جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی Cultural-Social attractions
طبیعی Normal	0.99	0.02	وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری Current situation of tourism facilities and services
طبیعی Normal	0.71	0.23	آثار اقتصادی Economic impacts
طبیعی Normal	0.14	1.12	آثار محیطی Environmental impacts
طبیعی Normal	0.64	0.35	آثار اجتماعی و فرهنگی Social and cultural impacts

قرار دارد ($t=8.12, p=0.01$).

سؤال چهارم: گسترش گردشگری در بخش باینگان چه آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی را در پی خواهد داشت؟ با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی سؤال استفاده شد. نتایج در جدول ۷ نشان داده شده است. که با توجه به نتایج، گسترش گردشگری در بخش باینگان آثار اجتماعی - فرهنگی ($t=15.60, p=0.01$)، اقتصادی ($t=11.12, p=0.01$) و محیطی ($t=6.78, p=0.01$) خواهد داشت.

سؤال پنجم: موانع و مشکل‌های توسعه گردشگری در بخش باینگان کدامند؟

با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون تی تک

با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی سؤال استفاده شد. نتایج در جدول ۵ نشان داده شده است که با توجه به نتایج، وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت نامناسب قرار دارد ($t=-21.16, p=0.01$).

سؤال سوم: پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان چگونه است؟

با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی سؤال استفاده شد. نتایج در جدول ۶ نشان داده شده است. با توجه به نتایج، پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت مناسب

جدول ۴- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای
Table 4. Results of One-Sample T-Test

سطح معنی‌داری P-value	t	درجه آزادی df	میانگین آماری Statistic mean	میانگین Mean	آماره Statistic	متغیر Variable
0.01	12.27	399	3	3.78	آب و هوای مناسب Suitable weather	
0.01	31.87	399	3	4.13	چشم‌اندازهای زیبا و منحصر به فرد Beautiful and unique landscapes	
0.01	9.64	399	3	3.56	ارتفاعات و قله‌های مرتفع High altitudes and peaks	
0.01	8.93	399	3	3.42	رودهای پر آب و تنوع گونه‌های مختلف ماهی Rivers and variety of different fish species	
0.01	15.09	399	3	3.92	ساختار کوهستانی و به نسبت پله‌ایی شکل روستاها Mountainous structure and stairway shape of villages	
0.01	9.42	399	3	3.47	زیبایی و تمیزی روستاها Beauty and cleanliness of villages	
0.01	19.23	399	3	3.93	جاذبه‌های طبیعی Natural attractions	
0.01	18.76	399	3	3.89	آداب و رسوم و فرهنگ محلی و سنتی Local culture and tradition	
0.01	9.51	399	3	3.54	آیین‌ها و جشن‌های مذهبی مختلف Various religious ceremonies	
0.01	10.05	399	3	3.66	برگزاری جشن‌های عروسی به‌طور سنتی Holding traditional wedding celebrations	
0.01	10.72	399	3	3.72	استفاده از زبان و لباس محلی Using local language and clothing	
0.01	8.43	399	3	3.4	استفاده و تولید صنایع دستی مختلف Using and manufacturing of various handicrafts	
0.01	10.19	399	3	3.67	بازی‌های بومی و محلی و غذاهای محلی Local games and foods	
0.01	12.96	399	3	3.75	جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی Socio-Cultural attractions	

جدول ۵- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای
Table 5. Results of One-Sample T-Test

سطح معنی‌داری P-value	t	درجه آزادی df	میانگین آماری Statistic mean	میانگین Mean	آماره Statistic	متغیر Variable
0.01	-13.31	399	3	2.12	تسهیلات و تجهیزات خدماتی و رفاهی Service and welfare facilities and equipment	
0.01	-19.99	399	3	2.93	تسهیلات بهداشتی و خدماتی Health and service facilities	
0.01	-19.76	399	3	2.89	تسهیلات و تجهیزات تفریحی و فرهنگی Recreational and cultural facilities and equipment	
0.01	-15.9	399	3	2.44	نیروهای متخصص و آموزش‌دیده در زمینه گردشگری Specialized and trained persons in the field of tourism	
0.01	-17.26	399	3	2.77	زیرساخت‌های ارتباطی Communication infrastructure	
0.01	-16.39	399	3	2.61	زیرساخت‌های اقامتی و پذیرایی Accommodation and catering infrastructure	
0.01	-13.16	399	3	2.1	وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری Current situation of tourism facilities and services	

جدول ۶- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای
Table 6. Results of One-Sample T-Test

سطح معنی داری P-value	t	درجه آزادی df	میانگین آماری Statistical mean	میانگین Mean	آماره Statistic	متغیر Variable
0.01	8.12	399	3	3.41		پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی Acceptance and reception of tourists by indigenous peoples

جدول ۷- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای
Table 7. Results of One-Sample T-Test

سطح معنی داری P-value	t	درجه آزادی df	میانگین آماری Statistical mean	میانگین Mean	آماره Statistic	متغیر Variable
0.01	11.12	399	3	3.56		آثار اقتصادی Economic impacts
0.01	6.78	399	3	3.39		آثار محیطی Environmental impacts
0.01	15.6	399	3	3.72		آثار اجتماعی و فرهنگی Social and cultural impacts

جدول ۸- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای
Table 8. Results of One-Sample T-Test

سطح معنی داری P-value	t	درجه آزادی df	میانگین آماری Statistical mean	میانگین Mean	آماره Statistic	متغیر Variable
0.01	15.24	399	3	3.78		نبود برنامه ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری در منطقه Lack of proper, accurate and scientific planning for tourism development in the region
0.01	5.88	399	3	3.26		کمبود متخصصان و نیروی انسانی آموزش دیده در بخش گردشگری در منطقه Lack of specialists and manpower trained in the tourism sector in the region
0.01	16.42	399	3	3.67		مشکل‌های موجود در سرمایه‌گذاری (بخش دولتی و خصوصی) در بخش گردشگری منطقه Problems in investment (public and private sector) in the tourism sector in the region
0.01	14.69	399	3	3.54		نبود کنترل و نظارت لازم بر فعالیتهای واحدهای گردشگری در منطقه Lack of control and necessary supervision over the activities of tourism units in the region
0.01	22.94	399	3	3.89		آشنایی کم و ناکافی گردشگران در مورد جاذبه‌های طبیعی و منابع موجود در منطقه Low and insufficient familiarity of tourists with natural attractions and resources in the area
0.01	5.49	399	3	3.21		محدودیت‌های اعتقادی و فرهنگی در منطقه و انطباق نداشتن آن با فرهنگ برخی از گردشگران Belief and cultural restrictions in the region and its incompatibility with the culture of some tourists in the region
0.01	4.36	399	3	3.17		برخورد نامناسب برخی از ساکنان منطقه با گردشگران و نبود امنیت در برخی از نواحی منطقه Inadequate treatment of some residents of the area with tourists and lack of security in some areas of the region
0.01	19.89	399	3	3.82		کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران Lack of accommodation and standard hotels at national and international level for tourists staying in the area
0.01	11.75	399	3	3.43		فقدان جاده‌ها و سیستم حمل و نقل مناسب برای گردشگران منطقه Lack of roads and transportation system suitable for tourists in the area

نمونه‌ای برای بررسی سؤال استفاده شد. نتایج در جدول ۸ نشان داده شده است.

با توجه به نتایج جدول ۸، عامل‌های زیر به‌عنوان موانع توسعه گردشگری در منطقه مطالعاتی شناسایی شدند:

۱. نبود برنامه‌ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری در منطقه
۲. کمبود متخصصان و نیروی انسانی آموزش دیده در بخش گردشگری در منطقه
۳. مشکل‌های موجود سرمایه‌گذاری (هم دولتی و هم خصوصی) در بخش گردشگری منطقه
۴. نبود کنترل و نظارت لازم بر فعالیت‌های واحدهای گردشگری در منطقه
۵. آشنایی کم و ناکافی گردشگران در مورد جاذبه‌های طبیعی و منابع موجود در منطقه
۶. محدودیت‌های اعتقادی و فرهنگی در منطقه و انطباق نداشتن آن با فرهنگ برخی از گردشگران منطقه.
۷. برخورد نامناسب برخی از ساکنان منطقه با گردشگران و نبود امنیت در برخی از نواحی منطقه
۸. کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران در منطقه
۹. فقدان زیرساخت‌های جاده‌ای و سیستم حمل و نقل مناسب برای گردشگران در منطقه

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف امکان‌سنجی توسعه گردشگری منطقه باینگان با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی انجام گرفت. در این راستا، شناسایی و معرفی توان‌های نهفته و بالفعل گردشگری در منطقه اورامان به‌عنوان منطقه‌ای گردشگری پذیر، بررسی وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان، شناسایی میزان پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان، شناسایی آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی در صورت توسعه گردشگری در بخش باینگان و شناسایی مسأله‌ها و مشکل‌های توسعه گردشگری در منطقه اورامان و بخش باینگان در قالب هدف‌های اختصاصی مورد تحقیق و بررسی قرار گرفت.

شناسایی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های گوناگون در سطح‌های خرد فضا‌های جغرافیایی در کانون توجه برنامه‌ریزان توسعه قرار دارد. محدودیت‌های مختلف فنی، مالی، زمانی و مانند آن، بهره‌گیری و توسعه‌ی تمام ظرفیت‌ها را در سطح‌های محلی و در زمان کوتاه ناممکن می‌سازد. بنابراین ضرورت دارد که با کمک معیارها و سنجه‌های تعریف شده، روش‌های مناسبی برای تعیین بهترین مکان از میان مکان‌های بسیار زیاد اولیه بکار گرفته شوند. از آنجا که فعالیت‌های اکوتوریستی می‌بایست در پهنه‌هایی توسعه یابند که توان اکوتوریستی توسعه این کاربری را داشته باشند، ارزیابی توان اکوتوریستی با استفاده از تحلیل‌های آماری به‌عنوان روش‌شناسی اصلی این پژوهش اختیار شد.

اگرچه منطقه مطالعاتی به‌لحاظ شرایط آب و هوایی و وجود چشم‌اندازهای زیبا، مکان بسیار دیدنی به‌لحاظ گردشگری طبیعی می‌باشد، ولی در این منطقه بهره‌برداری به‌صورت سنتی بوده است. بدین ترتیب که گردشگران آزادانه در هر جای منطقه اتراق می‌نمایند و منظره‌های طبیعی را به سبب منظره و چشم‌انداز و تمایلات خود انتخاب می‌نمایند. همین امر سبب می‌شود تا بهره‌برداری از امکانات منطقه به‌خوبی صورت نگیرد و فاقد مدیریت صحیح باشد.

هر چند که ایجاد و گسترش فعالیت‌های اکوتوریسم در هر منطقه‌ای، به اقتصاد و محیط زیست پایدارتر کمک می‌کند، اما در راستای گسترش فعالیت‌های اکوتوریستی با رویکرد پایدار می‌بایست موارد زیر را مد نظر داشت:

۱. ایجاد الگوی توسعه پایدار از ابعاد محیط زیستی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و محلی در منطقه با تأکید بر گردشگری پایدار مبتنی بر منابع طبیعی و محلی
  ۲. زمینه‌سازی در راستای توسعه گردشگری در منطقه و دیگر منطقه‌های همجوار متناسب با منابع طبیعی و محلی گردشگری با توجه به رویکرد توسعه پایدار
  ۳. ترویج و شناسایی کامل و همه‌جانبه قابلیت‌های طبیعی منطقه و فراهم نمودن زمینه‌های ثبت و حفاظت از آثار و میراث طبیعی منطقه
- بر اساس فراوانی نمونه‌های تحقیق، ۴۴ درصد از نمونه‌ها زن و ۵۴ درصد مرد هستند. بر اساس سن، بیشترین درصد فراوانی

اقامت گردشگران منطقه» مهمترین مانع بود. با توجه به معناداری آزمون t تک نمونه‌ای، پنج فرضیه مطرح شده در این پژوهش تأیید شده است. بخش باینگان به‌طور معنی‌داری دارای جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی - اجتماعی است. اما وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت نامناسب قرار دارد. با این وجود، پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت مناسب قرار دارد. گسترش گردشگری در بخش باینگان آثار اجتماعی - فرهنگی مثبتی به‌دنبال خواهد داشت. در انتها، ۹ عامل به‌عنوان موانع توسعه گردشگری در بخش باینگان شناسایی شد که از بین این موانع، «کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران منطقه» مهمترین مانع است.

پیشنهادها

با توجه به شناسایی جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی - اجتماعی به‌عنوان مهمترین پتانسیل‌های توسعه گردشگری در بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری استان در برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه گردشگری منطقه به این پتانسیل‌ها توجه نمایند و برنامه‌های خود را بر مبنای اکوتوریسم و گردشگری فرهنگی - اجتماعی قرار دهند. با توجه به وضعیت نامناسب امکانات و خدمات موجود گردشگری بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری استان برای توسعه گردشگری در این منطقه اقدام به بهبود وضعیت امکانات و خدمات گردشگری نموده و حداقل امکانات لازم را فراهم نمایند. با توجه به پذیرش و استقبال مناسب گردشگران از سوی مردم بومی باینگان، پیشنهاد می‌شود در تبلیغات مربوط به پتانسیل‌های گردشگری این منطقه، عامل خونگرمی و مهمان‌نوازی مردم منطقه را به‌طور واقعی به نمایش بگذارند. با توجه به وجود آثار اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و محیطی به‌عنوان مهمترین آثار توسعه گردشگری در بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های توسعه منطقه‌ای هم از نظر اقتصادی و هم از لحاظ اجتماعی و فرهنگی و محیطی،

مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با درصد فراوانی ۲۷/۵ است. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس مقطع تحصیلی هم نشان داد که بیشترین تعداد نمونه افراد با تحصیلات لیسانس (۳۵/۵ درصد) هستند. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس شغل نشان داد که شغل ۳۲/۷۵ درصد از نمونه دولتی و ۳۶/۲۵ درصد آزاد است. توزیع فراوانی و درصد فراوانی نمونه‌های تحقیق بر اساس درآمد هم نشان داد که درآمد ماهانه ۲۴/۵ درصد از نمونه یک و نیم تا دو میلیون تومان در ماه است. نتایج به‌دست آمده نشان داد که بخش باینگان به‌طور معنی‌داری دارای جاذبه‌های طبیعی ($t=19.23$) و جاذبه‌های فرهنگی - اجتماعی ($t=12.96$) است که با نتایج پژوهش (Shalchian Rabee, 2016) در منطقه آزاد قشم همخوانی دارد؛ منطقه آزاد قشم هم با برخورداری از منابع سرشار طبیعی و جاذبه‌های گردشگری به‌خوبی از ظرفیت‌های لازم جهت رسیدن به توسعه پایدار و توسعه گردشگری برخوردار است. همچنین، (Karami, 2016) بر این مورد تأکید دارد که با توجه به توانمندی‌های بی‌بدیل منطقه‌های روستایی کشور از نظر میراث فرهنگی و جاذبه‌های محیط زیستی می‌توان جایگاه صنعت گردشگری را در برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور ارتقا داد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری بخش باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت نامناسب قرار دارد ($t=-21.16$). (Rahmani et al., 2010) هم در پژوهش خود، به این نتیجه رسیدند که روستاهای دهستان آبگرم از بخش سرعین در استان اردبیل از امکانات تفریحی و رفاهی اندکی برخوردار هستند که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. پذیرش و استقبال گردشگران از سوی مردم بومی باینگان به‌طور معنی‌داری در وضعیت مناسب قرار دارد ($t=8.12$) و گسترش گردشگری در بخش باینگان آثار اجتماعی - فرهنگی ($t=15.60$)، اقتصادی ($t=11.12$) و محیطی ($t=6.78$) مثبتی به‌دنبال خواهد داشت ($p=0.01$). همچنین، نه عامل به‌عنوان موانع توسعه گردشگری در بخش باینگان وجود دارد که از بین این موانع، «کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای

طرح‌های توسعه گردشگری منطقه اقدام نمایند. با توجه به آشنایی کم و ناکافی گردشگران در مورد جاذبه‌های طبیعی و منابع موجود در منطقه به‌عنوان یک مانع مهم برای توسعه گردشگری در بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود مسئولان تلویزیون ملی با ساخت مستندهای زیبا و جذاب در رابطه با منطقه‌های دیدنی منطقه باینگان، زمینه اطلاع‌رسانی گسترده به تمام مردم کشور را فراهم نموده تا موجبات افزایش مسافرت گردشگران به منطقه فراهم آید.

پی‌نوشت‌ها

¹ Smirnov

² Ecotourism

³ World Organization Tourism

⁴ Agritourist

⁵ Cronbach's Alpha

گردشگری به‌عنوان یکی از مهمترین برنامه‌های توسعه منطقه‌ای مد نظر قرار گیرد. با توجه به کمبود تأسیسات اقامتی و هتل‌های استاندارد در سطح ملی و بین‌المللی برای اقامت گردشگران منطقه» به‌عنوان یکی از مهمترین مانع‌های توسعه گردشگری در بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری منطقه با جذب سرمایه‌های دولتی و بخش خصوصی، هتل‌ها و اقامتگاه‌های مدرن و استاندارد برای اسکان درخور و شایسته گردشگران تأسیس نمایند.

با توجه به نبود برنامه‌ریزی صحیح، دقیق و علمی برای توسعه گردشگری در منطقه به‌عنوان یکی از مانع‌های مهم توسعه گردشگری در بخش باینگان، پیشنهاد می‌شود مسئولان گردشگری منطقه با کمک محققان و دانش‌آموختگان رشته‌های مختلف علمی به برنامه‌ریزی صحیح و دقیق

منابع

Azami, M., Jalilian, S. and Hashemi Amin, N., 2015. Analyzing the socio-economic and environmental effects of rural tourism (case study: Navareh Village). 4(14), 154-174.

Afshari Azad, S., Osmani, A. and Piri, S., 2014. Sustainable development and employment in rural tourism is a case study of Palangan fisheries. Geography of Tourism Space. 3(10), 121-146.

Akbari Samani, N., Badri, A. and Salmani, M., 2011. Strategic planning for rural tourism using EFE and IFE assessment matrix (case study: Saman, Kurdistan, Shahre Kord). Rural Survey Quarterly. 13(12), 59-84.

Ghazani, E., Bizhani, M. and Chizari, M., 2016. The role of social capital in community based ecotourism (CBET) development as perceived by rural people in Mazandaran Province. Iran Agricultural Extension and Education Journal. 12(1), 53-69.

Ghazani, E., Bizhani, M. and Chizari, M., 2018. Analysis of the impacts of social capital on natural tourism

development in the villages of targeting natural tourism in Mazandaran province. Journal of Space Economic and Rural Development. 7(26), 211-234.

Holland, J., Burian, M. and Dixey, L., 2003. Tourism in poor rural areas. Diversifying the product and expanding the benefits in rural. Pro-Poor Tourism Partnership, PPT Working Paper. 12, 1-38.

Imani, B., 2009. Tourism effects on rural development (case study: Sarein Spa rural district in Ardebil Province). MSc. Thesis. Tehran University, Iran.

Jamepoor, M., 2000. Sustainable development process and participation act in the optimal management and utilization of natural resources. First Conference on Natural Resource-participate and development. 20th February, Forests and Rangeland Organization Tehran, Iran.

Karami Dehkordi, M., Kalantari, K. and Khorasani, M.A., 2016. Qualitative assessment of rural tourism problems in Chaharmahal va Bakhtiari Province using

- grounded theory with an emphasis on Dimeh Village in Koohrang County. *Tourism Planning and Development*. 5(19), 175-198.
- Karim Panah, R., 2005. Ecotourism analysis and its role on regional development in Kurdistan. M.A. Thesis. Tarbiat Modarres University, Tehran, Iran.
- Kobayashi, H. and Akhmad, A., 2011. Rural tourism and sustainable development in Hokkaido. M.Sc. Thesis. Division of Urban and Environmental Engineering, Japan.
- Mahalati, S., 2001. An Introduction to Tourism. Shahid Beheshti University Publication, Tehran, Iran.
- Mahmoudi, J., 2000. The tourism role on city and city life changes in Mahmoud Abad. M.A. Thesis. Teacher training University, Iran.
- Mitchell, M. and Hall, D., 2005. Rural tourism as sustainable business: key themes and issues. *Journal of Rural Tourism and Sustainable Business*. 17, 3-14.
- Motiee Langroudi, S.H. and Nosratti, M., 2010. Feasibility study on tourism development in rural areas from tourist point of view (Karganroud region, Talesh town). *Geography Magazine, and Environmental Planning*. 1, 84-69.
- Motiei Langeroudi, S.H., 2003. Rural Planning Focused on Iran, Mashhad. Jihad Daneshgahi Publication, Mashhad, Iran.
- Norouzifard, H. and Khorasani, M.A., 2016. Strategic planning for rural tourism development in rural areas of Izeh city, case study: Shivand Village. *Geography and Urban-Regional Planning*. 6(18), 119-134.
- Paveh Press Portal, 2018. Bayangan, A forgotten City in Uraman. Available online at: [http:// www. Pavehpress.ir](http://www.Pavehpress.ir).
- Rahmani, B., Imani, B. and Nezam Mahalleh, M.A., 2010. The feasibility study on tourism development in rural regions (Abegarm Village in Sarein of Ardabil). *Geography Quarterly*. 15, 84-103.
- Reid, D.G., Mayer, H., George, W. and Taylor, J., 2001. *Visiting Your Future: A Community Guide to Planning Rural Tourism*. Guelph: OATI, Canada.
- Safari, R., 2009, Ecotourism and its impact on rural areas development, (case study Uraman Takht Village). M.A. Thesis. Social Faculty of Tehran University, Iran.
- Sanaie, M., 2007. The function of tourism in rural areas sustainable development. Ph.D. Thesis. Tehran University, Iran.
- Shalchian Rabee, N., 2016. The role of tourism in economic development, employment and deprivation in the coasts and islands of the Persian Gulf (case study: Qeshm free zone). *Persian Gulf Cultural and Political Studies*. 8, 9-33.
- Sharif Zadeh, A. and Moradnejadi, H., 2002. Sustainable development and rural tourism. *Jihad Socio-Economic Monthly Journal*. 250, 52-63.
- Sharply, J. and Sharply, R., 2008. *Rural Tourism*, Translated by: Monshi Zadeh, R. and Nasiri, F. Monshi Publication, Tehran, Iran.
- Sharply, J. and Sharply, R., 1997. *Rural Tourism: An Introduction*. International Tourism Business Press, London, p. 165.
- Shokouie, H., 1996. *New Ideas in Philosophy of Geography*. Gitashenasi Publication, Tehran, Iran.
- Vosoughi Lang, S., Sarvar, R. and Ziviar, P., 2017. Codification of regional development planning strategies using SWOT model, a case study of Gilan Province. 7(3), 255-272.

Environmental Sciences Vol. 18/ No. 2/ Summer 2020

95-110

Feasibility of ecotourism development in Oramanat region with an emphasis on Bayangan District

Nasser Rezaei,^{1*} Mohammad Rauf Heidarifar,² Khabat Derafshi¹ and Nasrin Gheituli²

¹ Natural Heritage Department, Research Institute of Cultural Heritage and Tourism, Tehran, Iran

² Geopolitic Department, Geography Faculty, Payame Noor University, Tehran, Iran

Received: 2019.03.05 Accepted: 2020.01.15

Rezaei, N., Heidarifar, M.R., Darafshi, Kh. And Gheituli, N., 2020. Feasibility of ecotourism development in Oramanat region with an emphasis on Bayangan District. *Environmental Sciences*. 18(2): 95-110.

Introduction: Development planners and policymakers consider tourism activities as a key pillar for rural sustainable development. The purpose of this study was to investigate the potential of ecotourism development in Oramanat region with an emphasis on the Bayangan District, trying to answer what are the natural and cultural attractions and facilities available in the Bayangan area for tourism development. Considering the many tourist attractions in Oramanat region, especially the section of Bayangan with diverse and attractive villages, it is possible to expand rural tourism as a new strategy in the field of rural development, creating new opportunities in rural areas such as job opportunities, reducing immigration, etc., flourish the rural areas, and removed these areas from isolation and deprivation.

Material and methods: The methodology of the present study was descriptive-analytic (correlation). The data collection method was documentary-survey and the method of analysis was qualitative-quantitative. The statistical population included families living in the Bayangan District and tourists who came to this area from April to August 2018. Four hundred individuals were selected as statistical population using Morgan table and proportional stratified random sampling due to the uncertainty of the exact number of population. The survey method (descriptive and exploratory surveying method) was used for data collection and a questionnaire was used to collect the required information that was used to answer the research questions. Two researcher-made questionnaires were used, one for residents and the other for tourists. In the descriptive section, frequency table and percentage, mean and standard deviation were used and in terms of inferential statistics level, the Smirnov test was used to determine the normal distribution of variables. One-sample t-test was used to compare the means of the samples with the hypothetical mean. All statistical analyzes were performed using SPSS version 23.

*Corresponding Author. *Email Address:* n.rezaei@richt.ir

Results and discussion: According to the K-S test, all distributions were statistically normal, and the results of the One-sample T-test for the research hypotheses showed that the Bayangan section had significant natural and socio-cultural attractions. The current situation of tourism facilities and services in the Bayangan District is significantly poor. Peoples' acceptance of tourists was significantly good. The expansion of tourism in the Bayangan District will have positive socio-cultural, economic, and environmental effects. Finally, nine factors were identified as barriers to tourism development in the Bayangan District, the most significant obstacle of which was the "lack of standard accommodation and hotels at national and international level for tourist accommodation in the region".

Conclusions: According to the results of this study, natural and socio-cultural attractions are the most important tourism development potentials in the Bayangan District. It is suggested that the provincial tourism authorities consider these potentials in planning the region's tourism development plans and base their plans on ecotourism and socio-cultural tourism. In order to develop tourism in the study area, it is necessary to improve the status of tourism facilities and services. Lack of standard accommodation and national/international hotels is a major obstacle for tourism development in the Bayangan District, suggesting that the tourism authorities of the region establish modern and standard hotels and resorts for the accommodation of tourists.

Keywords: Feasibility, Ecotourism development, Bayangan District, Oramanat region.

